

Konflikt między naukowością a ideologią w marksizmie

Wstęp

Marksizm, jako system filozoficzny, ekonomiczny i polityczny, wywierał ogromny wpływ na rozwój myśli społecznej i politycznej w ostatnich dwóch stuleciach. Esej ten skupi się na analizie konfliktu, jaki zaobserwować można w filozofii Karola Marksa, pomiędzy naukowością a ideologią. W szczególności zostaną omówione wpływy Hegla, konserwatysty, na myśl Marksa, oraz dylematy, które ten konflikt wywołał wśród kontynuatorów myśli marksistowskiej.

Przykład Marksa wcale nie podważa tego twierdzenia. Gdyż to właśnie Hegel, konserwatysta i czytelnik Monteskiusza, Smitha i Ricardo, nauczył go szacunku dla naukowości (i dla tytułów akademickich), dla tej rzeczywistości, którą w jednym ze swych najbardziej enigmatycznych zdań, stary mistrz określił jako rozumną. Polemiki Marksa z Proudhonem i Engelsa z Dühringiem oraz traktowanie przez obu przyjaciół socjalistów „utopijnych” świadczą o pogardzie dla samouków, którzy nie uczęszczali do szkół wyższych, jakiej nie powstydziliby się mandaryni wysokiej rangi. Zaś całe dzieło Marksa, jak jego wrażliwość, są obszarem stałego konfliktu między świadomą wolą uwzględniania faktów takich, jakimi są, bez żadnych postronnych dodatków, a pragnieniem zbudowania z nich postawy dla szlachetnej nadziei na przyszłość, w której człowiek w pełni urzeczywistnia swe powołanie.[1]

Nigdy nie rozwiązany i w rzeczy samej nierozstrzygalny, konflikt ten doprowadził Marksa do apologii wyzwolenczego zerwania z przeszłością i teraźniejszością, które miało jednak – a nie jest to mała sprzeczność – pozwolić każdemu proletariuszowi na czytanie Ajschylosa w oryginale. Wśród jego kontynuatorów zaś wyraził się w otwartej walce między

konserwatystami, takimi jak Kautsky, a zwłaszcza Bernstein, i ideologami: Różą Luksemburg, a zwłaszcza Leninem. To, że sama ta walka rozegrała się w ramach ideologii wspólnej jednym i drugim, w niczym nie pomniejsza jej znaczenia; konserwatyści zwani „reformistami” lub „rewizjonistami” przystosowali się do teraźniejszości, próbując jednocześnie nadać jej pożądany kierunek; ideolodzy, lub jak kto woli, „rewolucjoniści” składali ją bez zastanowienia w ofierze przyszłości. „Pierwsi walczyli o ustępstwa i godzili się na kompromisy, drudzy natomiast, ci przynajmniej, którzy żyli dość długo, doszli do organizowania ludożerczych obrzędów i do użyźniania popiołami ludzkimi gleby, mającej zrodzić przyszłą szczęśliwość.”[2]

Część 1: Marks i naukowość

Myśl Marksa została w znacznym stopniu ukształtowana przez wpływy filozofii Hegla oraz dzieł takich ekonomistów jak Monteskiusz, Smith i Ricardo. Hegel nauczył Marksa szacunku dla naukowości i rzeczywistości, co zaowocowało jego krytycznym podejściem do samouków i teoretyków, którzy nie korzystali z tradycji akademickiej, takich jak Proudhon czy Dühring. Dzieło Marksa było jednak obszarem konfliktu między chęcią uwzględniania faktów a pragnieniem zbudowania z nich podstawy dla nadziei na przyszłość.

Część 2: Konflikt między konserwatystami a ideologami w marksizmie

Ten nierozstrzygalny konflikt zaowocował w marksizmie podziałem na konserwatystów, takich jak Kautsky czy Bernstein, oraz ideologów, reprezentowanych przez Różę Luksemburg czy Lenina. Konserwatyści dążyli do przystosowania się do rzeczywistości, jednocześnie próbując nadać jej pożądany kierunek, podczas gdy ideolodzy byli gotowi złożyć rzeczywistość w ofierze przyszłości. Ta walka wyraziła się w politycznych podziałach, które miały długotrwałe konsekwencje dla ruchu robotniczego i komunistycznego.

Wnioski

Marksizm, choć zakorzeniony w naukowości i rzeczywistości, boryka się z konfliktem pomiędzy naukowością a ideologią. Dylematy związane z tym konfliktem są widoczne zarówno w dziele samego Marksa, jak i w dziełach jego kontynuatorów. Zrozumienie tego konfliktu jest kluczowe dla zrozumienia dynamiki i ewolucji marksizmu jako systemu filozoficznego oraz jego wpływu na politykę i społeczeństwo.

[1] Krzysztof Pomian, Kryzys przyszłości, w: Rozmowy w Castel Gandolfo, O kryzysie, Res Publica, Warszawa 1990r., s.119.

[2] Krzysztof Pomian, Kryzys przyszłości, w: Rozmowy w Castel Gandolfo, O kryzysie, Res Publica, Warszawa 1990r., s.121.

Jeżeli potrzebujesz konsultacji przy pisaniu pracy licencjackiej lub magisterskiej, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - pomoc w pisaniu prac w granicach dozwolonych prawem